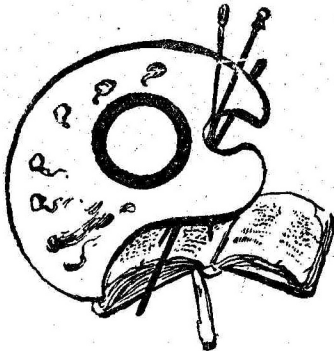

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΠΑΛΑΙΑ ΕΙΚΩΝ

Ἰ ἀδελφοὶ Ἑλισαβετίου Μαρτινέγκου διαφυλάττουσι μικρὰν παλαιὰν ἐπὶ ὁθόνης ἐλαιόγραφίαν 0,35×0,48, πρὶς τῶσαν τὸν ἀρχαιότατον τῶν προγόνων τῶν ἐν Ζακύνθῳ,

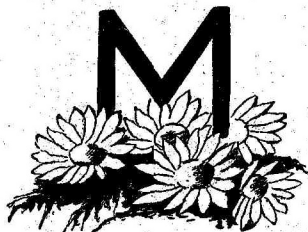
Προκόπιον Μαρτινέγκον, ἓνα τῶν ἡρώων τῆς πολυχρονίου τουρκικῆς πολιορκίας τῆς Κρήτης ἐπὶ Ἑνετοκρατίας καὶ ὅστις ἔπειτα καὶ ἐν Ζακύνθῳ ἐργάσθη ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς νήσου.

Ὁ Προκόπιος ἐν τῇ εἰκόνι παρίσταται ὅλως ξυρισμένος, μὲ τὴν ἐνδυμασίαν τῆς ἐποχῆς του, κρατῶν περγαμηνὴν μὲ μολυβδόλυβον. Εἰς τὰ δεξιὰ εἶνε παράθυρον, ἐξ οὗ μακρόθεν φαίνεται ἡ μετὰ τῆς ἐνετικῆς σημαίας γαλέρα, τῆς ὁποίας ἦτο ὁ ἰδιοκτήτης καὶ ὁ κυβερνήτης. Ἰδίαις δαπάναις συνετῆρει καὶ τὸ πλήρωμα, τὸ ὅποιον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του ἐρρωμένως ἐμάχετο. Κάτωθεν ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἱστορικὴ ἐπιγραφή:

Magnifico Strenuo que viro Procopio Martinengo, nobili oratori Zacynthio quod summo innixus, discrimini in pervicaci Cretae obsidione pro gloria principis triremi haud alienis sumptibus comparata quo sane perhonorifice insignitus animi fortitudinem atque constantiam posteris demandavit aetati: suae an: XLVU: or: A. D. M. DCLXIX.

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐδημοσιεύθη καὶ ὑπὸ τοῦ Χιώτου ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ τῆς Σειρᾶς ἱστορικῶν ἀπομνημονευμάτων ἐν σελίδι 195, ἀλλὰ ἀτελῆς, γυμνάτη ἀπὸ λάθης. Λ. χ. ἀντὶ animi εἶχεν ἀναγνώσει armī.

ΛΗΣΜΟΝΗΘΕΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΕΤΑ τὸν ἐν Vincennes τοῦφεξιμὸν τοῦ δουκὸς Enghien τὸν λαβόντα χώραν τῇ 21 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1804, τῇ διαταγῇ τοῦ Βοναπαρτου,

ὁ Chateaubriand, ὁ ὁποῖος ἦτο πρέσβης τῆς Γαλλίας ἐν Ρώμῃ παρητήθη καὶ συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ περιηγηθῇ τὴν Ἀνατολήν. Τὴν περιοδείαν ταύτην ἐξετέλεσε τῷ 1806 διὰ

τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἱερουσαλὴμ. Πορίσματα δὲ τῆς περιοδείας ταύτης εἶνε τὸ λαμπρὸν θρησκευτικὸν ἔθος Les Martyrs καὶ τὸ πλήρες ποιητικὸν καλλονὸν καὶ περιγραφὼν Itinéraire de Paris à Jérusalem, μεταφρασθὲν καὶ ἐλληνιστί. Ἡ πρώτη χώρα ἐλληνικὴ, τὴν ὁποίαν ἐπάτησεν, ἦτο ἡ Κέρκυρα. Ἡ φιλολογικὴ του φήμη εἶχε φθάσει εἰς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Ἰονίου καὶ εἰς ἄλλας ἐλληνικὰς πόλεις. Πάντες οἱ πεπαιδευμένοι εἶχον διαβάσῃ τὸ Génie du Chistianisme καὶ René ou ces effets des passions, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐδραιώσῃ τὴν φιλολογικὴν του φήμην καὶ εἶχεν ἀποκτήσῃ ὁπαδοὺς τῶν φιλολογικῶν καὶ θρησκευτικῶν δοξασιῶν του.

Ἀπὸ Κερκύρας διηυθύνθη εἰς τὰς ἄλλας ἐλληνικὰς πόλεις. Ἐφθάσε καὶ εἰς Ἀργος, μὲ συστατικὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φορνέπτη, πρώτου διερμηνέως τοῦ ἐν Κορώνῃ γάλλου προξένου πρὸς τὸν ἱατρὸν Διονύσιον Ἀθραμιώτην.

Ἀλλὰ, πρὸ τοῦ νὰ προχωρήσωμεν, νομίζομεν πρέπον νὰ παρουσιάσωμεν εἰς τοὺς εὐμενεῖς ἡμῶν ἀναγνώστας τὸν Ἀθραμιώτην.

Οὗτος ἐγεννήθη εἰς Ζάκυνθον τῷ 1770 καὶ ἐν Παταβίῳ ἐσπούδασε τὴν ἱατρικὴν. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ζάκυνθον μετῆρχετο εὐδοκίμως τὸν ἱατρὸν. Προσκληθεὶς εἰς Τρίπολιν, ὅπως θεραπεύσῃ τὸν πάσχοντα Πασσᾶν, ἔμεινεν εἰς Πελοπόννησον καὶ ἐξέλεξεν ὡς τόπον διαμονῆς τὸ Ἀργος, ὅπου ἔφερε καὶ τὴν οἰκογένειάν του καὶ μετῆρχετο τὸν ἱατρὸν. Εἶχε ψύχωσιν διὰ τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν. Διὸ ἐφυλοξένει καὶ συνειργάζετο μὲ τοὺς ἀρχαιολόγους, οἵτινες κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους περιηγοῦντο καὶ ἐμελέτων τὰ ἀρχαῖα. Οὕτω συνῆψε φιλίαν μὲ ὅλους τοὺς ξένους ἀρχαιολόγους, οἱ ὁποῖοι διήρχοντο ἀπὸ τοῦ Ἀργός. Κατεγίνετο εἰς τὸν Χάρτην τῆς Πελοποννήσου, ἐφ' οὗ, μετὰ τοῦ γνωστοῦ Fauvel, ἔθετε τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα πλησίον τῶν νεωτέρων. Ἦτο μέλος τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας. Καὶ εἰς Ἀθήνας μετῆρχετο τὸν ἱατρὸν. Μικρὸν δὲ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως διωρίσθη πράξενος τῆς Γαλλίας ἐν Ἀθήναις. Ἀπέθανε τῷ 1835.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ φιλοξενῶν τὸν ἐπιφανῆ Γαλάτην.

Τῷ 1811 ἐδημοσιεύθη τὸ Ὀδοιπορικόν. Ὁ Σατωβριάνδ, φυσικῶ τῷ λόγῳ, ἀναφέρει μετ' ἐπαίνων τὸν Ἀθραμιώτην, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις μὲ χάριν, ἀλλὰ καὶ χιούμορ τὸν καλεῖ ἱατρὸν ἱταλόν, ἐξόριστον ἐπιθυμοῦντα νὰ ἐπανίδῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὴν Βεκεΐαν. Τοῦτο δυσηρέστησε τὸν Ἀθραμιώτην, ἐθύμωσε καὶ μὲ δρυμὸ ὕψος

ἔγραψεν ἀνασκευὴν τοῦ πρώτου μέρους τοῦ Ὀδοιπορικοῦ τοῦ περιγράφοντος τὴν Ἑλλάδα.

Ἄν καὶ ὁ Chateaubriand προοιμιολογούμενος ἀποφαίνεται ὅτι ὁ περιηγητὴς εἶνε εἶδος ἱστορικοῦ, ἔχοντος τὸ καθήκον νὰ διηγηθῇ πιστῶς χωρὶς νὰ παραλείψῃ τίποτε, οὐχ' ἥττον, διηγούμενος τὰ Ἑλληνικά, ἐνίοτε περιέπεσεν εἰς τινὰ λάθη προσερχόμενα βεβαίως ἐξ ἀναγνώσεων κακῶν ἱστορικῶν βιβλίων τὰ μὲν, καὶ τὰ δὲ ἐξ ἀγνοίας ἢ κακῆς ἀντιλήψεως. Ἐπειτα οἱ πλείστοι τῶν περιηγητῶν θέλουν εἰς ὀλιγίστας ἡμέρας νὰ μελετήσουν ἓνα τόπον, ἀλλ' ἀπατώνται. Μία μεγάλη διάνοια ἐπιτυγχάνει εἰς τὰς περιγραφάς, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀκριβείαν τῶν γεγονότων ἀπαιτεῖται μελέτη καὶ χρόνος.

Ὁ Ἀβραμιώτης θυμωμένος ἀνεσκεύασε τὸ μέρος τοῦ Ὀδοιπορικοῦ, τὸ ἀφορῶν τὴν Ἑλλάδα. Ἀφ' οὗ εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὰ εὐγλωττα γεγονότα, τίς ἢ ἀνάγκη τοῦ προσβλητικοῦ ὕφους; Τίς ἦτο ἡ χρεία νὰ γράφῃ ὅτι τοῦ Σατωβριάνδ ἡ φυσιογνωμία, τὰ χαρακτηριστικά καὶ ἡ φύσις ὠμοιάζον πρὸς τὰ τοῦ πιθήκου;

Ὁ ἀληθὴς ἐπιστῆμων ἀνασκευάζει, διορθώνει χωρὶς νὰ ὑβρίζει, χωρὶς νὰ εἰρωνευθῇ ἀχρείως.

Ἄλλως τε ὀφείλομεν σεβασμὸν πρὸς τοὺς μεγάλους ἀνδρας.

Ὁ Ἀβραμιώτης ἔστειλε τὸ χειρόγραφόν του εἰς Ἰταλίαν καὶ ἐτυπώθη εἰς Πατάβιον τῷ 1816 μὲ τὸν τίτλον:

Alcuni cenni critici del dottore Gian — Dionisio Avramiotti sul viaggio in Grecia, che compone la prima parte dell' itinerario da Parigi a Gerusalemme del Signor F. A. de Chateaubriand con varie osservazioni sulle antichità greche.

Εἰς τὸ ἴδιον βιβλίον ἐδημοσίευσεν ὁ Ἀβραμιώτης ἐκθέσεις τοῦ M. G. Gropius καὶ C. K. Céckerell περὶ τοῦ Παρθενῶνος, καὶ τοῦ Fauvel περὶ τοῦ γυμνασίου τοῦ Πτολεμαίου.

Τὸ βιβλίον τοῦτο ἄμα ἐδημοσιεύθη προὔξενεσε ζωηράν ἐντύπωσιν. Λόγω ὅτι ἀνεσκευάζετο ὁ

Chateaubriand, λέγω ὅτι περιεῖχε πολυτίμους πληροφορίας ἀγνώστους τότε. Ἀλλὰ βεβαίως μεγαλειτέραν ἐντύπωσιν ἔκμειν διότι κατεφέρετο κατὰ μεγάλου συγγραφέως.

Τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν καὶ φιλολογικὸν κόσμον τῆς Ἰταλίας ἐθεωρεῖτο ὡς ἔργον τοῦ Μουστοξύδου, καὶ ὅτι ἦτο ὑπεύθυνος συντάκτης ὁ Ἀβραμιώτης. Διὸ ὁ Μουστοξύδης γράφων τῇ 24 Ἰανουαρίου τοῦ ἰδίου ἔτους 1816 ἐκ Βενετίας πρὸς τὸν συμπολίτην αὐτοῦ Μάριον Πιέρρη ἔλεγε, πρὸς τοὺς ἄλλους, τὰ ἐξῆς: «τὸ χειρόγραφον κατὰ τοῦ Σατωβριάνδ δὲν εἶνε ἔργον μου. Εἶνε ἔργον τινὸς Δ. Ἀβραμιώτου, ἄλλ' ὁ Θεὸς νὰ τὸν συγχωρήσῃ! Δὲν δύναμαι νὰ σὲ περιγράψω πόσον εἶνε πλήρες ἀπὸ λάθη» (spropositi). Ἀρχίζει: *Jo mi sono imbressato a rispondere a Monsù de Chateaubriand che come che viaggiava scriveva, e che nei suoi buffonezzi* κτλ. Ἐγράφη ἐκ νέου ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους. Μὲ ὅλην τὴν ὀλίγην ἐπιμέλειαν εἰς τὴν διόρθωσιν, ἔγεινεν ἔργον ὑποφερτὸν καὶ ἄξιον ἀναγνώσεως, διὰ τὰς «πληροφορίας, τὰς ὁποίας περιέχει».

Αἱ λέξεις αὗται τοῦ σοφοῦ Κερκυραίου ἱστορικοῦ μαρτυροῦσι τὴν ἀγνοίαν τῆς ἰταλικῆς γλώσσης καὶ τῆς τέχνης τοῦ γράφειν τοῦ Ἀβραμιώτου. Μαρτυροῦσιν ἐπίσης ὅτι πολλὰ ἢ ἦσαν αἱ προσθαφαίρεσεις. Αἱ προσβολαὶ κατὰ τοῦ Σατωβριάνδ ἔμειναν διότι αὐτὸς ἦτο ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ Ἀβραμιώτου, ὅστις εἶχε τὴν εὐθύνην τῶν γραφομένων.

Τὸ ἔργον τοῦ Ἀβραμιώτου καὶ τὴν σήμερον ἔχει τὴν σχετικὴν ἀξίαν, ἐνεκεν τῶν πολυτίμων εἰδήσεων περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τῆς ἱστορίας τῶν χρόνων ἐκείνων.

Οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ μελετῶντες τὴν ἱστορίαν μὲς κατὰ τὰς περὶ αὐτὸς τῆς ἐπαναστάσεως θὰ εὖρωσι πάντοτε κατὰ ὠφέλιμον διὰ τὰς μελέτας τῶν ἀναγινώσκοντες καὶ αὐτὸ τὸ λησμονηθὲν βιβλίον.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

◀ Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ ▶

Καὶ τὸ κοινὸν ἦτο ποτὲ πρωτότυπον. Κι' ὅμως πολὺ αἰκίως μᾶς εἶνε καὶ κοινόν, γιατί ἡμεῖς εἴμεθα κοινοί.

★

Πρωτότυπον δημιουργεῖ ὁ τρελλὸς εἰς στιγμὴν ἀνευματικοῦ ὁστρον — ἀλήθειαν ὁ σοφὸς εἰς παρομοίαν στιγμὴν.

★

Ὁ μεγαλομανὴς δεικνύει τὸ μεγαλεῖόν του μόνον εἰς μικροὺς ἀνθρώπους.

★

Πίστευε πολὺ ὀλίγον, ἀκόμη κι' ἂν ὁ νοῦς διατάσσῃ σκέψαν, ὅτι κι' αὐτὸς πλανᾶται· σκέψαν, ὅτι εἶσαι σφρονέστερος.

Πολλοὶ μέμφονται ἰδιαίτερος τὸν ἑαυτὸν των καὶ τὸ ἔχουν βάρος εἰς τὴν συνείδησίν των, ὅτι δὲν εἶνε ὑποκριταί, καὶ ὅμως εἶνε ὑποκριταί μεγαλειτέροι ἀπὸ τοὺς Φαρισαίους.

★

Ὁ μέγας ἀνὴρ αἰδοῦνται καὶ πιστεύει εἰς τὸ μεγαλεῖόν του· ὁ μικρὸς θέλει νὰ τὸ δεικνύῃ.

★

Τὸ ὀλικὸν ἐξηγλήθη πλέον πρὸ καιροῦ· ὁ καλλιτέχνης δημιουργεῖ μόνον ἀκόμη τὴν μορφήν.

P. ΣΙΛΛΙΝΓ

